

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

MURO D'ALCOI

EL COMTAT

ACADEMIA
VALENCIANA
DE LINGÜÍSTICA

AJUNTAMENT
DE MURO D'ALCOI

INSTITUT CARTOGRÀFIC VALENCIÀ

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Lingüísticotècnics

TEXT
Rafael Sebastià Alcaraz

RECALL
Vicent Cabanes Fitor
Josep Lluís Peiró Pérez

GRAFISME
Esperança Martínez Molina

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Muro d'Alcoi, 202

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 963 874 023
Adreça electrònica: avl@gva.es

Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Muro d'Alcoi

ISBN: 978-84-482-6132-0

Depòsit legal: V-3048-2016

Impressió: gràfiques **vimar**

Alfonso de Puga, 11 • 46100 Sagunto (València) • Tel. 963 51 43 31 • info@vimar.es

www.avl.gva.es

MURO D'ALCOI

El municipi de Muro d'Alcoi està situat en la comarca del Comtat. Ocupa una extensió de 30,2 km² i una altitud de 399 metres. Actualment té una població de 9.062 habitants distribuïts en cinc nuclis de poblament: l'Alquerieta dels Capellans, Benàmer, Setla, Turballos i Muro d'Alcoi. L'orografia presenta una àmplia riquesa paisatgística. En primer lloc, destaca la zona est, formada per hortes i grans arbredes de xops regades pel riu d'Alcoi. En l'àmplia superfície central es troben els principals elements antròpics: poble, pedanies, carreteres i polígons industrials. Finalment, la zona muntanyenca està en la part septentrional i occidental i supera en alguns indrets els 1.200 metres d'altitud.

Les notícies sobre els primers pobladors es remunten al Paleolític Superior, prop del port d'Albaida. També s'han trobat restes d'un poblat ibèric prop de Turballos i en la perifèria de Muro s'han localitzat assentaments tardoromans. D'altra banda, el seu passat andalusí encara es manifesta en l'estructura del barri antic. En 1245 la població àrab va ser conquistada pel rei Jaume I. Posteriorment, durant el regnat de Jaume II es va convertir un dels feus de l'almirall Roger de Llúria. En el segle XV va tornar a la Corona, però Alfons V el Magnànim el va cedir al comte de Cocentaina, Ximén Pérez de Corella. En 1580 va aconseguir la independència com a municipi; però en 1609, amb l'expulsió dels moriscos, va quedar despoblat. La carta de poblament va imposar als nous habitants condicions molt dures; això no obstant, en 1646 ja hi vivien uns 700 habitants que ocupaven 141 cases. Durant la Guerra de Successió els murers s'incorporaren al bàndol austriacista. A pesar de la derrota, en el segle XVIII es va desenvolupar una intensa i activa indústria manufacturera al voltant del cànem i del vellut, es van conrear noves terres i la població va augmentar. Cap a 1794, segons Cavanilles, Muro tenia uns 2.764 habitants, i en 1842, segons Madoz, 3.357 habitants.

La inauguració del ferrocarril en 1893 va modificar substancialment l'evolució de l'economia i la morfologia urbana, encara que l'agricultura va continuar sent la base econòmica fins a la dècada dels seixanta, data a partir de la qual moltes indústries tradicionals desaparegueren, així com el ferrocarril; en canvi, tingué lloc un fort creixement industrial del tèxtil. El nombre d'habitants es va incrementar amb l'arribada d'immigrants d'Andalusia i de Castella, i es va passar dels 4.354 habitants de 1960 als 7.366 de l'any 2001. A pesar d'esta immigració, el 78% de la població sap parlar valencià, mentre que només un 7% dels murers no l'entenen.

Les festes de Muro són la Fira de Sant Antoni del Porquet, les Carnestoltes i les festes tradicionals de Moros i Cristians en honor a la seua patrona, la Mare de Déu dels Desemparats.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

Alt de Creus
Alt de Montagut
Alt de Punxó
Alt de Senabre
Alt del Mig
Alt dels Bolcadors
Alt Redó
Altet dels Canons
Cova de Beneito
Cova de la Dona
el Cotet
el Reclot
Estret d'Agres
la Covalta

la Lloma
Lloma de les Neveres
Lloma del Pelegrí
Lloma del Tio Melic
Ombria d'Agres
Penya del Flare
Penya Grossa
Pla de Turballos
Port d'Albaida
Serra d'Agullent
Serra de Benicadell
Serra de Mariola
Solana de Benicadell
Solana de Mariola

Hidrografia natural

Barranc de l'Albacar
Barranc de l'Alforà
Barranc de l'Escorruptènia
Barranc de l'Olivaró
Barranc de l'Om
Barranc de la Crebantada
Barranc de la Querola
Barranc de Palàcio
Barranc de Puig
Barranc de Reig
Barranc de Turballos
Barranc del Cementeri
Barranc del Collado
Barranc del Derramador
Barranc del Mas d'Alfatar
Barranc del Rull
Barranc Vermell
Barranquet de Setla
Bassa Plana
els Fontanars

Font de Benàmer
Font de Joana
Font de la Carrasca
Font de la Cigala
Font de la Crebantada
Font de la Pedra
Font de la Pedrera
Font de la Roca
Font de la Volta de Vidal
Font de Senabre
Font de Turballos
Font de Vicedo
Font del Baladre
Font del Canyaret
Font del Molí del Riuet
Font del Morenal
Font del Paradís
Font del Teuladí
Font Santa
Fonteta de la Venta de Setla

Fonteta del Huito
Fontetes Santes
les Fontanelletes
Pouet de Seguí

Riu d'Agres
Riu d'Alcoi o Serpis
Toll de Bigot
Toll de l'Assut

Hidrografia artificial

Bassa de Mossén Eugeni
Cisterna del Corral Blanc
Depòsit de la Boronada

Depòsit dels Fontanars
Llavador de Setla
Llavador de Turballos

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Benàmer
Caseta de Foia
Caseta de Gepa
Caseta de la Cigala
Caseta de la Comuna
Caseta de les Llorences
Caseta de Maïques
Caseta de Mitgeta
Caseta de Pequís
Caseta de Ramires
Caseta de Senabre
Caseta del Calvari
Caseta del Coixo d'Onofre
Caseta del Mut

Caseta del Teuladí
Caseta Manó
Corral Blanc
Corral d'Alonso
Corral Roig
l'Alquerieta dels Capellans
l'Arpella
Mas d'Alfagar
Mas de la Casa Blanca
Mas del Corral
Mas Nou
Muro d'Alcoi
Setla
Turballos

Partides i paratges

Català
el Bracal
el Calvari
el Cotet
el Matzem
el Moreral
el Pinar
el Pinaret

el Pla de l'Arpella
el Pla del Pi
el Pla Roig
el Port d'Albaida
el Quint
el Ràfol
el Real Franc
el Reg de la Plana

el Romeral
els Fondos d'Oltra
els Fontanars
els Quatre Camins
l'Almoroig
l'Horta del Paradís
l'Olivar Vell del Marqués
la Cabanya
la Comuna
la Crebantada

la Garrofera
la Penya del Flare
la Plana
la Volta de Vidal
les Solsides de Setla
Palàcio
Pequís
Racó de Puig
Racó Roca

Vies de comunicació

Camí de l'Alqueria
Camí de la Cabanya
Camí de la Crebantada
Camí de les Llorençes
Camí de Pequís
Camí del Racó de Puig
Camí del Racó Roca
Camí dels Fontanars
Camí Fondo

Camí Vell de Benimarfull
Camí Vell de Cocentaina
Carretera d'Agres a Pego
Carretera de Cocentaina
Ferrocarril Alcoi-Xàtiva
Pont de les Nou Llunes
Pont de Sant Gonçal
Pont de Setla

Altres llocs d'interés

Camp de Tir
Cementeri
Ermita de Sant Antoni
Molí de Baix
Molí de Ciment
Molí de Dalt
Molí de Llentilla

Molí del Riuet
Molí Nou
Parc Natural de la Serra de
Mariola
Polígon Industrial
Venta de Setla
Venta del Pi

Elements físics

